

Meie Aeg

Sügis- mõtteid.

Ilus tärkav kevad on unustatud. Viljarikas suvi on mööda. Käes on sügis. Kõle tuul käib üle nurme ja niidu ning närtstatab viimseid rofukõrred, riisub viimseid koltunud lehed puudelt. Vili on koristatud. Põllud on jäänud paljaks.

Varsti tuleb talv. Kõikjal on näha suurt ettevalmistust selleks, et vastu astuda suurele valgele vaikusele.

Pilt loodusest täheleb midagi. Inimese elus on ka kevad, suvi ja sügis — need on noorus, keskiga ja vanadus.

Ja aastaajad looduses võrduvad ajastuile suures ajas, ajale maailmaloomisest tänapäevani.

Inimsoo kaunis kevad oli Eedenis. See on unustatud. Suvi õiguse-päikese ja õnnistuse-vihma kosutusel on möödunud. Oleme jõudnud ajasügiseni, maailma lõikuse lõpetamiseni.

Vingete tuuleilidena käib surmav vaenulõõm üle maade ja rahvaste, riisudes viimseid armastuse-sädemed inimeste südamest. . . Nagu langevad koltunud lehed puudelt,

nii kaob viimnegi lootus rafuks ja õnneks siin maailmas.

Igavene külvaja, kes külvanud oma igavese tõeseemne, otsib üles väikseimagi kõrre, mis sellest on kasvanud ja on kõlvuline viljana taevasesse aita. Tema pilgu eest ei jää varjule ükski inimene oma südamepõllul kasvava nisu või umbrofuga.

Maailmapõllul kogutakse viimseid kõrsi. Kõikjal on näha suurt ettevalmistust Issanda suureks päevaks.

Sügisene töö ei luba viivitada. Hiljaksjäämine toob enesega paratamatud tagajärjed. Vili, mis suvel kasvanud, lõigatakse sügisel. Teod, mis tehtud, jätavad igavesed tagajärjed, olgu õnnistuseks või hukatuseks. Inimene, kelle iseloom ja elu pole muutunud õilsaks ja täiuslikuks, ei kõlba Jumala juure.

Meie Aeg

5. aastakäik.

7. november 1934.

Nr. 11.

PILK MAAILMA.

H. PILT.

Maailm elab üle õige ärevaid aegu. Ta on ujutatud sõjajuttudest. Korduvad vapustavad sündmused, mis neid ühtlugu õhutavad. Näib siiski, et veel hoitakse sõjatuuli ning need jutud on sõjaahwarduste puhul ettevaatusest ja kartusest.

Kogu maailm jahmatas Marseille'i mõrvari eesvõluripaukudest, millest langes Euroopa juhtivaim mehi — Prantsuse välisminister Barthou ja Jugoslaavia kuningas Aleksander. Sest maailm on tehtud kartlikuks. Ta on küll saanud tunda, mis võivad tähendada jäärased poliitilised mõrvad. Sarajewo mõrvast on jäänud liibe mälestus. Ja viimasel ajal korduvad need mõrvad üha tihedamini. Nüüd on tapeti Prantsuse president Dou-

mer, möödunud aasta lõpul — Rumeenia peaminister Duca, tänavuni juvel — Austria riigikantser Dollfuß ning nüüd Barthou ja kuningas Aleksander...

Nagu näha, need aktsioonid on sihitud Prantsusmaale ja tema mõtteosalistele riikidele. See laheb järeldada halba. Iga sarnase korduva sündmuse puhul on ootus, kas kaotus jõutakse ära kannatada või tehakse järeldused, mis tähendavad sõda.

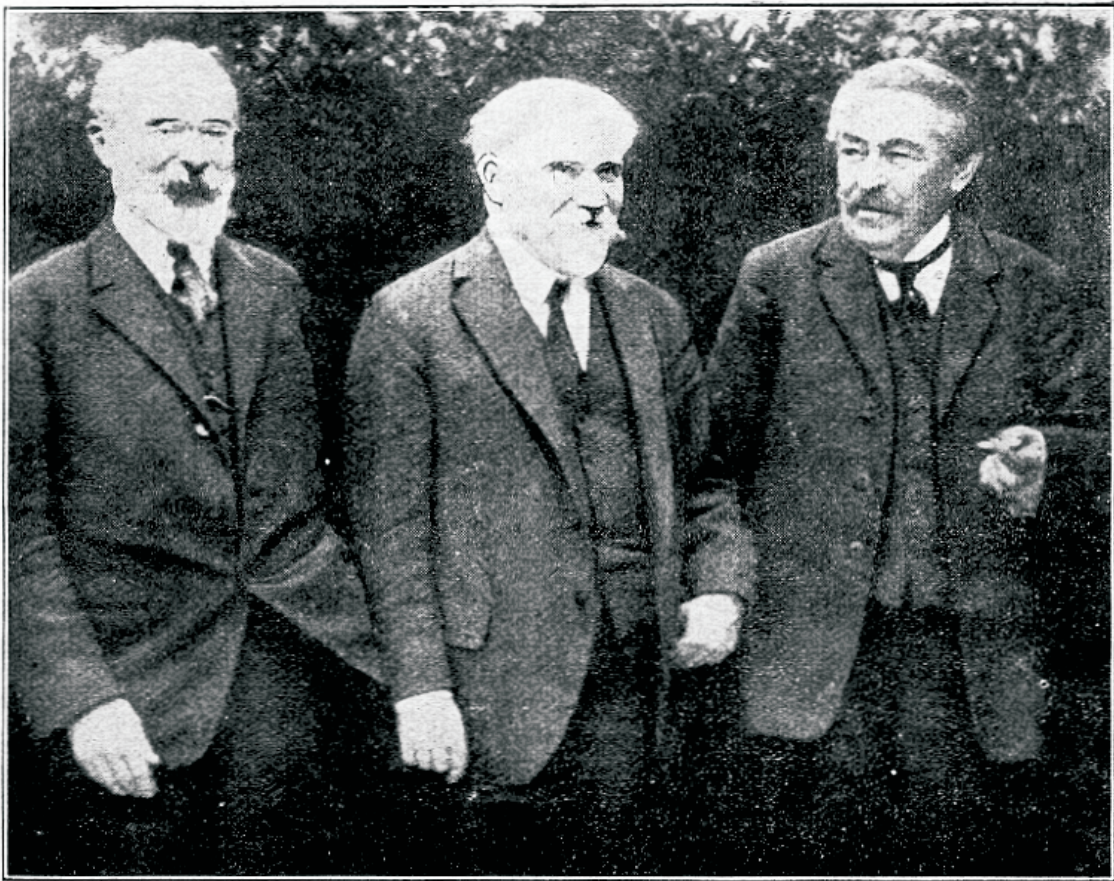
Euroopas on pinewus ja võitlus möödunud Maailmasõja tagajärgede pärast. Riigid on grupeerunud ja moodustavad selles võitluses kaks vastasleeri. Saksamaa nõuab kategooriliselt rahulepingute rewideerimist, mis tõstaks piiride liisimise päevakorraks. Piiride õiendamine tooks kindlasti kokkupõrkeid. Ja seda näib Saksamaa just soovivat. Ta ihtab kättemaksu Prantsusmaale. Saksamaa ei suuda unustada Maailmasõja kaotust. Prantsusmaa aga on valvel praeguse olukorra eest ja püüab hoida rahulepingute läbi loodud riigipiire puutumatuks. Ta on püüdnud vähendada üldist pinewust ja sõbitada koostööd.

Mõned sekundid enne atentaati...

Kuningas Aleksander ja minister Barthou paha aimamata vastavad rõõmsal isemel rahva terwitusele.

Kolm, kes on juhtinud maailma.

Ujalooline ülesõde Prantsuse filmapaistwaist riigimeestest 20. juulil 1927. Wasakult: Louis Barthou, langes praeguste maailmahuwide taitel mõrwari tõe läbi 9. oktoobril 1934 72-aastaselt; Raymond Poincaré, Maailmasõja wõitja, suri 15. oktoobril 1934 74-aastaselt; Aristide Briand, etendas Rahwasteliidus rahwaste tootuleppe eestwõitlejana tähtsat osa, suri 7. märtsil 1932 69-aastaselt.

Prantsusmaa välispoliitika Barthou energilisel juhtimisel suutis luua lähemaid koostöö sidemeid Inglismaaga ja Itaaliaga. Ka Nõukogude Wene toomine Rahwasteliitu, millega ta tõmmati ühtlasi ühendusse Prantsusmaaga, näitab Barthou suuri teeneid Euroopa rahu kindlustamise eesmärgil. Barthou kawatjes luua uue rahufindlustamise süsteemi Euroopas. Ta püüdis jobotada julgeoleku paktsiid nõnda, et kõik riigid osuaksid nendega seotud.

Idapakti loomine pidi uuesti päewakorralle wõetama, sest see oli jäänud Poola tagasihoidlikkuse pärast õhtu rippuma. Poolaga pidi jõutama enne kokkuleppele. Sellõige aga Prantsusmaa pidi looma hea wahekorra Wäikeliidu riikide — Jugoslaawia, Rumeenia, Tšehhoslowakkia — ja Itaalia wahel. Selleks oli nähtud ette Prantsuse wälisministri Barthou ja Jugoslaawia kuningas Aleksandri nõupidamine wiimase küllasõidu puhul, ja sellele pidi järgnema Barthou ja Mussolini nõupidamine Roomas, mis pidi tooma leppimise Jugoslaawia ja Itaalia wahel. See oleks tähendanud suurt sammu edaspidisel rahuarendamisel, kuna seega oleks kõrvaldatud pinewus Sagu-Euroopas.

Marjeille'i weretöö kuningas Aleksandri küllasõidu puhul andis ranga hoobi Euroopa rahule. Barthouga ja Aleksandriga Euroopa kaotas kaks eeswõitlejat rahuaate eest. Jugoslaawia on wiidud äärmiselt ärewatele aegadele wastu, sest kaotas tubli juhi, kes suutis mitmest rahwusest koosneva riigi hoida koos. Rahu Balkanil oleneb nüüd sellest, kas regentide nõukogu suudab ära hoida koduõõja puhkemise Jugoslaawias. On kindel, et Itaalia ja samuti Bulgaaria näeksid heameelega Jugoslaawia purunemist sijemistes rahutustes. Uwaneb neil siis ju võimalus ilma suurema riisikota kindlustada oma wõimu puruneva riigi waremeil. Ka Itaalia näeks heameelega terve Wahemere ranniku kuulumist endale.

Austria küsimus on fertinud põnewalt päewakorralle. Itaalia ja Prantsusmaa ei luba milgi tingimusel Saklamaal kindlustada oma wõimu Austrias. Kuid Suur-Sakja loomine on üks Hitleri kawatsumi. Kuid seewastu on Austria kuul miljonil elanikul täiesti ükskõik, kas Austrias walitseb Sakja, Itaalia wõi mõni muu ülewõim. Austria wajak kaalumat toetust wäljaspoolt, ta ei suuda enam ära elada oma jõul. Töö ja leib on esialgu kõik,

mida vajab Austria. Üheks lahenduseks peetakse Habsburgide juumõisa toomine Austria kroonile. Seega Austria säilitaks oma iseseisumise ning oleks ühtlasi seotud Itaalia ja Prantsusmaaga. Selle teostamine on Prantsusmaa huvides, kuid seda ei saa siiski läbi viia, sest Otto Habsburgi toomine Wiini tähendaks otsekohe sõjakuulutamist Austriale Tšehhoslowakkia ja Jugoslaavia poolt, kuna need riigid ei suuda veel unustada kahju, mida Habsburgid neile valmistanud endistel aegadel.

Eiiski on Prantsusmaal eeldusi Austria kiisimise rahulikuks lahendamiseks, kuna Tšehhoslowakkia, vajades väliskrediidide, on sunnitud pöörduma Prantsusmaa poole. Lähed aga Prantsusmaal korda viia Otto Austria kroonile, siis on ka eeldusi, et Ungari ühineb Austriaga, moodustades Austria-Ungari kuningriigi. See oleks ka sobivaks lahenduseks Austriale. Ja Euroopa rahu kindlustamiseks on just Austria kiisimise rahulik lahendamine. Sellest siis on ka tingitud Inglise ja uue liitlase N. Wene energiline püüe aidata kaasa Prantsusmaale.

Poola arendab erandlikku poliitikat. Warszawi poliitika sihiks näib olevat tahe hoida ühtlane vahetord kõigi riikidega. Ta on sõlminud lepingu N. Wenega ja on liidus Prantsusmaaga. Kuid tema äraütlemine Idapaktist ja üllatus liitlastele vähemrahvaste kiisimuses Genfis näitavad ta kaldumist Saksamaa poole. Ka Ungari näib arendavat Poola eeskujul.

Saksamaa huvi on pöördunud põhja. On tõsiasi, et Saksamaa ei suuda sõdida ilma Rootsi. Tööstuslikult hästi arenenud Saksamaal puuduvad küllaldajal määral tooraineid. Rootsis leidub raud, vask ja arseenik mürkgaaside valmistamiseks jne. on tõmmanud endale Saksamaa tähelepanu. Kuna Rootsil on praegu kumulit läbi käia Saksamaaga, siis viimane püüab sõlmida lähedast liidulepingut Rootsiaga. Sõja puhkemisel Saksal on lihtne okupeerida Rootsi rannik ja Daani väinad. Need on Saksale strateegiliselt väga tähtsad, kuna need tugevasti miinidega varustatult ei võimalda teiste laevade sisesõitu Läänemerre ja annab Saksale võimaluse vabalt talitada Skandinaavias ja Balti mail, saades esimeselt metalle ja mineraale ning viimaseilt puud ja toiduaineid.

Nii on Balti riigid samuti hädas nagu ükski misjugu riik Euroopas. Kõik asuvad niidelda ühes katlas, mis keeb ja käärib.

On kuuludused salajasest liidulepingust Saksa ja Jaapani vahel. See asjaolu näitab, et Saksa ei wahi abinõusid oma eesmärkide saavutamiseks. Selle lepingu alusel Jaapan peaks seni õhutama waenu Wenemaaga kuni Saksamaa jõuab end küllalt kindlustada Euroopas. Siis alustaks Jaapan sõja Wenemaaga ja Saksamaa koos oma liitlastega algaks sõjategevuse Euroopas. Seega jaaksid Wenemaa wäed küllustatud ida ja lääne wahel ning tema jõud oleks seeläbi Euroopas vähem. Samuti

(Järg 167 lht.)

Maalt, mis kardab waid weel kallale tungi õhust...

Rogu rahwas Jaapanis on warustatud gaasitaitfeks. Pildil — halastajades.

Martin Lutheri

elu ja töö.

A. TUULE.

„Üks kindel liim ja varjupaik on meie Jumal taevas!“ Üle neljasaja aasta on möödunud ajast, kui esimest korda kõlas see ristirahwa wägew wõiduhümn.

Vinudusest, mis aastajadu oli walitsemud inimhingi, ilmus ootamatult mees, kes hoidis kõrgel leegitsewat waimuvabaduse kõrwikut. Peagi süttisid sellest esimesest tulest teised, ja jeda wõimast leeki ei suutnud kustutada enam ükski wõim.

Alalugu näitab, et küll juba warem oli tõusnud siin ja seal mehi, kes püüdsid usu-uuendusi läbi wiia ja mitmesuguseid ajajooksul koogenud inimlike eksiõpetusi kirikust kõrvaldada, nagu näiteks Denis ja Hieronimus Böömimaal ning Wiclif Inglismaal j. t., aga walitsew kirik lämmatas need alged enne, kui nad suutsid areneda oma ülesandes tarwilisele kõrgusele. Ent siis tuli aeg, kus Jumal kutsus weel ühe mehe, jumaliku usu ja kindluse tehastru, keda ei suutnud hoida ükski maine wõim, ja see mees oli Dr. Martin Luther.

Martin Luther sündis 10. nov. 1483. a. Eislebeni linnas, Saksimaal, tornisel ööl, kui kuul ragistas katusekive ja wesis aknalauke, nagu aimaks ta ette selle laulja saatust ja eelolewat rasket heitlust kurjuse wõimudega. Kui waadata suure usupuhastaja elu, mille üksikasjad on paljudele lugejatele juba tuttawad, siis tulewad meele prohmet Neesaja sõnad: „Waata, ma olen sind sulatanud, aga mitte kui hõbedat. Ma olen sind ära walitsemud wiletuse ahjust“. Waejus, wiletus ja karm kaswatus, ihearanis isa poolt, laud osaks wäikelele Martinile. Wõib-olla just sellest mõjutatuna tekkisid tal juba karmis warakult ennasühkandiswad mõtted, alatine süütunne ja hirm Jumala ees, keda ta pidas armutuks ja karmiks isewalitsejaks.

Raskustega wõideldes möödus ka tema esimene fooliaeg. Na soowil ta siirdus hiljem pärast eelhariduse omandamist Erfurti ülikooli õigusteadust õppima. Mitmed haigused ja õnnetused käisid tal siingi tumeda warjuna kammul kuni ta wiimaks põgenes süütunde ja hingepiinade tagajärjel lõbustat üliõpilaseltkonnast siingete floostrimüüride wahelle. Wiimse tõuke selleks saumuks andis üks tormine hawepäew, millal ta pikiest tabatult peaaegu langes maha ja wäljendas mõttes juba ammu walitud plaani töötuseõnades: „Mita, armas Püha Anna, ma tahan nungaks saada!“ „Mga.“ kirjutab ta hiljem oma floostrielust, „mida enam wa

püüdsin oma südametunnistust rahuldada paastumise, walvamise ja palwetamisega, jeda enam rahutust ma tundsin.“ Tihti ta lamis tundide wiisi külmal kiwipõrandal, kiskendades Jumala poole patude andestuse ja armu pärast.

Säärane katoliku kirikule truu mungaelu kestis kõikumatult kuni Rooma linna külastamiseni, mis oli iga preestriksjaawa munga kohus. Ta arwas jelle rännaku wiimjeks wahendiks, et saawutada lõplik südamerahu. Silmates esimest korda Rooma, ta langes sügawas hardumises põlwile ja hüüdis: „Ole termitatud sina, püha Room, kolmekordset püha märtrite weres!“ Kuid tagasi pöörates oli tema usk püha linna pühaduses tublisti kõigutatud. Seal kuulis ta kord, kuidas keegi kánawal oma kaaslasele ütles: „Kui üldse on olemas pörgan, siis asub Room tema kohal.“

Süüpeale algas muutus Lutheri elus. Pühakiri, mida ta juba oma üliõpilaspõlwes oli uurinud, sai nüüd ta ainjaks usujõuallikaks, ja ta nimetas end meelsasti „pühakirja doktoriks“. See traditsioonides kinninenud munk, kes warem kutsutas Jumalat hirmsa türannina, leidis temas nüüd kõige armastuse, armu ja helduse allikad.

Tolleaegse kiriku pahed ei jäänud tal kahesilma wahelle. Pühakirja uurimises ta leidis, kui kangele kirik oli kaldunud oma mõõdumõõrist, Piiblist. Wõib-olla tekkisid juba siin väikejed reformatsioon alg-

eod, kuid tugewama tõuke selleks andis küll kiriku wiinne juur pabe, pattudeandeksandmisikirjade müümise nõol. Jumala armus weendumud Luther, kes pattude andestamist ainult usu ja kahetsuse läbi ette kujutas, avaldas siin kartmatult oma seikloha ja löi kirikule esimese raske haawa oma 95 wastuwäitega 31. okt. 1517. a. Otsustaw wõitlus algas. On wõimatu kirjeldada, misjuugust juurt mõju awaldasid need wäited tolleaegses haritud jeltskonnas, kuid üks on kindel: oli palju ka neid, kes pooldasid Lutheri waateid. Paawst katjus küll hirmu ja meelitustega sundida jeda munka wailima, aga Jumal tahtis teisiti. 1519. a. korraldati waidluskõned Lutheri ja katoliku kirikut kaitswa Dr. Eck'i wahel. Sellel dispuudil oskas Dr. Eck Lutheri wiia nii kaugele, et wiimane ijegi paawsti, pühad konsiilid ja kirikuwõimu ekslikuks tunnistas, ja sellega oli wiimnegi ühendus katkenud. Ent kui paawst uskus, et ta saab sellest mehest sama kergesti jagu nagu ta eelkäijad paljudel teistel juhtudel, siis eksis ta rängasti. Tema wandekirja, mis mõistis Lutheri lindpriiks, põletas wiimane awalikult ära. Siis kutjuti Luther 1521. a. keiser Karl V poolt Wormsi riigipäewale. Oma sõprade hoiatujust hoolimata ta otjustas keisri soowile wastu tulla, ja kuulsaks on saanud sõnad, mis ta ütles jeda rasket teed alates: „Kui Wormsis ka nii palju kuradeid oleks kui katusekive, siiski tahan ma sinna jõita.“ Zmekombel ta pääsis seekord küll Wormsiist tulema, kuid et mitte uude hädaohtu jattuda, wiidi ta koduteel sõprade poolt Wartburgi lossi. Siin maapaos Luther algas oma teist juurt

PILK MAAILMA — järg.

Jaapan õhutaks jõjale ka Hiina ja India walge rassi wastu, sündides Inglismaad koondama oma laewastikku Waikele ookeanile oma ajumaa de kaitseks. See wähendaks Inglismaa jõudu Euroopas. Ühtlasi walgete-wastane kihutustöö Afrikas peaks nõrgestama Prantsusmaa jõudu. Mustade hulgas pühiksid Prantsusmaa ajumaa de kaitseks olevad wõdrasteleegionid ja sinna ta peab jaatma abiwäge. See hõlbustaks Saksamaal edukalt õiendada wanu arweid Prantsusmaaga. Nii Jaapan annaks löögi isaltpoolt ja Saksamaa siitpoolt, et Euroopat haarata.

Mis tulewik toob, ei ole inimlikule silmale täpselt näha. Mendes ridades on kirjutatud sõjajutud, millest praegu maailmas räägitakse praeguste olufordade ja jündmiste põhjal. Zgatahes praegune oluford pole mitte laste tinasõdurite mäng. Maailm on kurjuses ja walmistab endale hukatusi. Tuleb see, mis peab tulema. Selatele ots ja õigetele igamene elu.

tööd, Piibli tõlkimist rahwa keele, mille ta hiljem ka õnnelikult lõpule wiis.

Lutheri jutlused äratasid tähelepantu. Zuhanded wõtsid ta õpetuse omaks. Nõõmuhüüid kõlas üle maa. Za kuigi see mõnes kohas liigset waimustust omades kirikute ja kloostrite lõhkumiseks üle läks, awaldus selles siiski ainult orjastatud rahwa wabadusejoowastus. Kui esimene torm oli mööda, hakkasid uue mõtte pooldajad rajama oma usutunnistusele kindlamat pinda. Luther oli astunud esimese sanmu. Skestaja pimedusse oli murtud aken, kujt woolas walguist ja uut elu. Kuid palju jäi weel puhastada, korraldada ja iimber muuta. Waewalt hulges Luther oma jilmad, kui algasid usujõjad ja tagakujumised. Tuli 30-aastane jõda. Za kui wiimaks see raske läbikatsumine lõppes, wõis noor kirik küll kergemini hingata, aga endine tulidus ja Lutheri edasipüüdwew waim olid kadunud. See kirik, kes alles mõne aastakuinne eest heitis wanad traditsioonid, hakkas nüüd looma uusi. Zutlused kirikutes muutujid dogmaatilisteks teenistusteks ja ijemine elu tardus.

Ometi ei kustunud Lutheri jüüdatud tuli. Zälle tõusis uusi mehi, kes tema waimust mõjutatult ajutasid uusi kogudusi ja jatkasid tema poolt alustatud tööd. Wõikfime siin nimetada pietistlikku liikumist eesotjas Speneri, France ja Zingendorfiga.

Meie hindame weel tänapäew Lutheri tööd kõrgelt; hindame teda kui kõikumata usuga jumalameest, kes ijegi oma elu kaaluse pannes wõitles tõe ja õiguse eest ja astus esimese otjustawa sanmu Jumala Sõnale põhjenuwa wabauju poole. On ju loomulik, et üks mees mõnekuinne aasta jookkul ei hnutnud tühistada ega kaotada kõike jeda, mis oli kwiinenud aastaladade wältel kirikus. Za wabastas esimejed kõidikut, ta andis Pühakirja arusaadawas keeles rahwa kätte. Meie kui tema järglaste kohus on murida edasi ning püüda weel juurema walguise poole.

Üks kindel linn ja warjupaik
 On meie Jumal taewas,
 Za hoiab meid kui kilp ja mõõt
 ja aitab kõiges waewas.
 Kui oleks ilm täis kuradeid,
 Kes tahaksid meid neelada,
 Ei kardata meie kedagi,
 Küll Jumal wõib neid keelda.

Andku see kindel usk ja weendumus meilegi jõudu, et wõikfime juuremale walguisele püüda ja oma kõrge, kristliku eesmärgi saawutada!

LÜLI PUUDUB...

TEADUS SELGITAB ELUTEKKIMIST.

Meie aeg on täis võimsaid muutuid. Tunnetamine ja teadmine on saanud määratu juurekasvu. Tehakse varemolematuid leiutusi teaduslikul ja tehnilisel alal. Peaaegu iga päev loeme uusi ja tähtsaid leiutusi, mis vapustavad täiesti lennupüünuud waateid, korraldusi ja seadeid ja ahvardavad ebakindlalt põhjendatu tõugata aluselt. Sel põhjusel tekib ka küsimus — on siis küllaldajelt põhjendatud põline uis Jumalasse, jumaliku ilmutusse, piiblisje Jumala sõnana, palwekuuldavusse ja igavesse ellu? Kas peab ka see, ajal kus paljastatakse inimlikud ehitimised, mõnede looma ja langema?

Käsitleme mõne tähtja avastuse wahekorraldaja piibliga ja usuga Jumalasse. Misjuguine seijukoht on mõtetud pärast pikki uurimusi meie maakerale ja kogu maailmkonna tekkimise küsimuses — arenenud või loodud?

Briti teaduste akadeemia juhataja ütles ühes hiljutises ettekandes, et arenemisõpetusele on t. l. mid juba lõpp. Mida võime mõista sellest tähtjast väljendusest. Peame liijama, et õpetlased on lõppeks sunnitud tunnistama oma võimeust, leida tõendusi waatele, nagu oleks maailmkond arenenud iseneisest tänapäevase wormini.

Prof. Albert Fleischmann kirjutab oma raamatus „Entwicklungsgedanke“: „Asjatundmatud ehitivad rängalt, mõttes kindla usuga waite, nagu kõik maailmos oleks edenewa arenemise tulemus. Arenemisõpetus pole täpsete teaduslikkude mõtete tagajärg... Palju enam ta kannab muinasloolikult ilmet, — seega mõttekujutuse jaadus... Arenemisõpetuses on seotud täpne teadus ja ebaloomulikku ja võimatusse uis. Siin ei tule võtta ette parandamiseks ainult ajaline eraldamine, waid täielik lahutamine. Arenemisuis tuleb teadusest kõrvaldada.“

Prof. Ude, Grazeri ülikoolist, ütles, et teadusele jaab kõige rohkem kahju teha sõnaga „arenemine“. Dr. L. L. More kirjutab: „Mida enam uuritakse kiwendeid, jeda selgemaks jaab, et arenemisõpetus on rajatud ainult uskumisele.“

Dr. G. Öpif, Tartu ülikooli professor, wäljendas ühes awalikus kõnes õpetlastele, et oleks parim pöörduda tagasi mõttele, et maailmkond loodi ühe korraga ja äkitselt, nagu jeda on piibli teade, ja et maailmkonna iga pole nii suur nagu jeda seni oletatud.

Wõiksid paljud, kes sellele seijukohawõtmisele ajetatud, anda au kõige loojale, tunnistades piibli sõnu: „Uis läbi mõistame, et maailm Jumala sõna läbi on valmistatud, et see, mis nähakse, on jaatud neist, keda ei nähta.“

Misjuguine on aga pikaajaliste bioloogiliste uurimuste tulemus küsimuses — kuidas tekkis elu meie maakerale? Berliini ülikooli anatoomia-bioloogia instituudist dr. Voening ütles selle kohta järgmiselt: „Uis seijukoht — elu on saanud alguse ühest kõrgemalt isendilt, loojalt — on uurijate keskel tunnustuse leidnud sellel põhjusel, et teadusel pole võimalik wastuwäidetega teijiti seletada elu tekkimist.“

Maastakümneid usuwastajad on püüdnud piibli loomisteadet uskumiseks alawäärse tõendusena kõrvaldada ja arenemisõpetusega asendada. On püüdnud kühistada piibli teade inimeseloomisest põlwenemisõpetusega. Uuemad avastused põhjustawad aga täieliku tagajärjetuse. Kindlam tõendus inimese ahwi-põlwenemiseks olewat suur jarnajus inimese ja ahwi were wahel; jeda oletust tarmitati kaua piibliwastajuse mõimja kahurina. Uuemal aegel on aga tehtud kindlaks weel suurem jarnajus inimese ja sea were wahel. On oletatud ahwi ja inimese wahepealset olendit, kuid jeda waheliili pole leitud ega jeda olegi leida. Saawutatud tulemustest kõrwalepõiklemiseks, mis teewad etteheiteid teadlastele endile, räägitakse nüüd märkja wahem põlwenemisõpetusest, kui jeda ei maeta just täielikult.

Möödnud sajandil õpetati koolides, et meie maakerale kultuur algas wahemalt 10.000 aasta eest tõenäoliselt Eufrati ja Niiluse orandes. Mõned õpetlased püüdsid leida wanima kultuuri jälgi weel laugemas minewikus. Uuemad avastused põhjustawad aga olemata tagasihoidlikud selles waates.

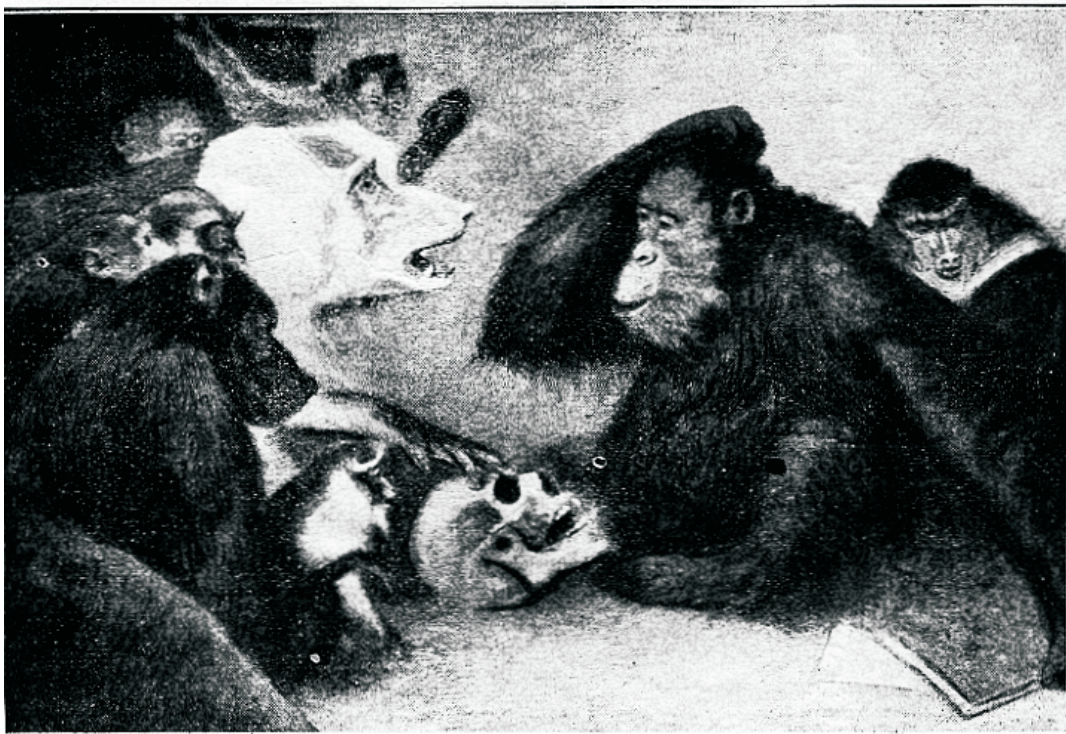
Ujaloolaste aastaarvude andmed sündmustest enne Kristust on lähestunud tähelepauväärlt piibli andmeile. Dotame, näeme, mida toovad veel uue-
mad avastused. Tõsi on, mida vanemaks saab maa-
fera ja kultuur, jeda nooremata õpetlased hindavad
jelle. Ujaloolkirjutaja Dpel ütleb: „Tõpuks peame
aastaarvud, mis peadpõritavale kõrgusele hin-
natud, asetama kaunis madalale. Nastaft 4400
e. Kr. on saanud koguni mõõdukas aasta 2780
e. Kr.“

Weel juurem huvi aga koondub avastustele
wana Soodoma ja Komorra väljakaevamistel
Surnu-mere juures. „Briinner Tagesbote“ tea-
tab: „Uuemad arheoloogilised leiud Palestiinas
on täiesti finnitatud piibli teate Soodomast ja Ko-
morrast. Just piibli jutustused on need, mis on
võimaldanud edu teadusele... Samuti on tões-
tatud uuematel inglise väljakaevamistel Soodoma
ja Komorra hukkumine tule ja väavli saju taga-
järjel. Surnu-mere ümbruses väljakaevamisel on
tulnud ilmiks, et majade müürid on kaetud tu-
haga.“

Mõnele pole olnud vastuvõetav ajaloolise tõ-
stiasjana Jeeriko linna hävitamine Josua r. 6.
peatüki järele. Väljakaevamised wana Jeeriko
waremil finnitavad jällegi piibli teate. Selle
järele pidi olema Jeerikol enam kui üks müür.
Väljakaevamised tõestafid, et Jeerikol olnud kaft
müüri, mis pole nagu teistel paljudel linnadel pu-
rustatud inimkätega, wõi kantud laiali, waid lan-
genud ümber. Ka finnitatakse, et linn on põleta-
tud tulega. Jeeriko hävitamise ajaandmed piiblis
andfid 1450. a. e. Kr., mis ühtub täiesti leidudega
wanust waremeist. Warem arwafid aga arheoloogid
jelle sündmuse olevat 1200. a. e. Kr.

Üks Saksa hommikleht tõi 1933. a. järgmise

Pea murdmine: Kas meie inimesest wõi inimene meist?

märfuse: „Siljuti leiti väljakaevamistel Tepe
Gawras 6000-aastases kultuurilademes savipitjat,
mis kujutab efimeist inimpaari koos üela effitaja
maoga. See kujutus wõib kindlasti olla wanim
dokument paradüüfilooft.“

Teised väljakaevamised hommikumais finni-
wad järgmisi piibli uskumismäärjusi: Egiptuses
pole olnud wiljalõikust jeitsme aasta jookful.
Moosese adopteeris (wõttis kasulapsiks) Egiptuse
printsejs Satshepsut; Israeli rahwas elas aasta-
sadu Egiptuses ja muutus orjaks jelle ajajärgu
lopul; jellal neid sunniti ehitama warustuslinnu
Pithomi ja Ramsesit, ning nad lahkusid Egiptu-
selt hoolimata walitseja soowist. Nii ei saa piibli
jutustusi enam tõugata muinaswalda, sest on saa-
dud küllaldajelt finnitusi ajalooteaduselt.

Väljakaevamistel hommikumais on leitud wä-
hemalt 50 linna, mis jeni olid tuntud ainult piibli
teadete kaudu, kuna teised allikad puudusid. Ükski
neist väljakaevamistest, mis finnitatud tõeks piibli
teated niihästi sündmustes kui arwudes, pole wal-
mistanud rõõmu piibliwastastele.

Tänapäew wõime waadata filma igalaadjeile
avastustele rahuliku teadmifega, et need ei wõta
alust usult Jumalasse, waid kõwendawad ja finni-
tawad jelle. Tõelised teaduslikud uurimused ühen-
duses avastustega pole üheltki rõõwinud usku
Jumalasse. Kuulus loodusuurija Pasteur oli
weendunud kristlane. Ta awastas palju, ja ütles
fiiski: „Just järelemõtlenniste ja uurimuste tõttu
olen jäänud usklikuks.“ Teine suur ja teeneterikas
õpetlane ja uuriija wõis finnitada oma suurimaks
avastuseks jeda, et Jeesus Kristus on tema õnnis-
tegiija ja lunastaja.

Kui weel aastakümnete eest uskmatu õpetlane
prof. Hurley ütles: „Loodusjeteaduse wõidukäit lä-
heb üle usjeteadlaste hur-
nukehade“ — fiis tõuse-
wad müüd teadlased ja
tunnistawad: „Piiblis
awaldatud Jumala tõe
wõidukäit wiib üle mood-
jate uskmata õpetlaste
hurnukehade.“

Tõdenewad ap. Pau-
luse sõnad kõiges: „Me
ei wõi midagi tõe wastu,
waid ainult jelle poolt.“
Jääwad püsima Kristuse
sõnad: „Taewas ja maa
hukkuvad, aga minu sõ-
nad mitte.“

Elu ja surm.

Mõtteid surnutepeühaks.

K. P.

Et surnutepeüha peetakse jügil, pole kindlasti mitte juhus, vaid selleks on mõjunud kaaja jügis oma kurva meeleoluga.

Ja imelik — viibides kalmistul juvel, keif elu-jõulist ja õierikast loodust, ümbrus ei tundu nii rõhuw kui jügil, keif langemaid lehti.

Sügis annab kalmistule asjakohase wärwingu ja junnib meid mõtlemisele, kuulutamisele.

Näib kui kostaksid meile kõrwu jalajased kaebhääled. Me kuuleme neis nõuandeid, hoiatusi, manitsusi; weel enam: need mõjutawad meid sa-gedasti kahtsemisele.

Kalmistu kõneleb kõigile. Leidub wähe süda-meid, kes juudawad jääda külmaks ja kõwaks tema mõjule ka juwel.

Kord jünwisel hommikul ma pidin minema õige wara, enne päikese tõusu, oma töökohale. Mõõdudes surnuajast ma märkasin selle kivist wärawa-tel sõnu: „Elage targalt ja pidage aega kalliks!“ Need sõnad kõitsid mõjuwalt mu tähelepanu ja kostsid mu kõrwu jutluseks. Ma ei juutnud seista wastu oma siheinimest waldawale mõjule ja astu-jin koidu hämaruses surnuajale. Wärawal nähtud lause seisis kuldtähtedes mu silme ees ja puude ko-hinast kuuldus ikka ja uuesti lause: „Elage targalt ja pidage aega kalliks!“ Näis, kui tahaks surnu-æd pidada mulle jutluse, wõttes aluseks wärawal nähtud lause. Surnuajale üldmõjuist wallutatuna ma jän seisatama ja kuulutama. Ta kõne mulle oli nõnda:

Mu armas sõber! Sieti poleks waja seletusi ega mingisuguseid näiteid sellele tekstile, sest kõik need haudaderoad on siin parimaks selgituseks ja näiteks. Sellele, keda juba peab kantama siia, on see jutlus täiesti hiline, seepärast pöördun ma sinu — elawa poole. Seepärast on minu jutluse kirja-sõna siin wäljas. Sina näid olewat üks wähestest, kes läheb wastu päikesele. Kuna sa oled ükfinda, wõid sa jeda tähelepanelikumalt kuulutada. Ufu mind, teil inimestel on ikka jälle waja kuulda minu sõnu: „Elage targalt ja pidage aega kalliks!“

Nende tuhhandete seas, kes on jängitatud siia hingamisele, on waid wäga wähesed, kes oma elu-ajal meeleldi kuulataksid mind. Nad pole ka wõinud sallida minu jutlust, kuna nad elaksid wäga meeletult. Rinnas, kus keeb elu, walitseb mitmeti rumalus ja keegi ei mõtle selle üle kõijelt, et ka tema wiimne teekond toob minu juure. Sinule meeldib siin walitsew rahu, kuid tea, et need, kes siin hingawad, polnud elus parimad sõbrad. Kui

paljud on wõidelnud üksteisega ja sõdinud prot-jesfides! Kui paljud on petnud ja waletanud! Siin lamawad autud ehitajad oma ohwite kõrwal. Siin hingab laimaja laimatu kõrwal. Siin ootab riisuja oma karistust ja rõhutud ning õigustest ilmajäetud ootawad oma taju. Ma pidin wõima wastu pärijad, kes juubeldasid pärandaja jurna puhul ja kes wäheke maie wara pärast kibedasti wihtasid üksteist. Nüüd puhkawad nad oma esiwanemate kõrwal ja nende lapsed ei tee tänapäew teistiti. Siia toodi ka enesetapjad, kes kord lapsena hõiskasid oma ema süles, ja kelle emad kord õpetasid kääsegi risti panema, kuid kes hiljem unustasid ema õpetuse ja uskusid maailma ja löbu. Nanti siia ka rikkaid, kes agaralt olid töö-tanud fogu oma eluaeg, ja kelle wastu Issanda hääle ütles: „Sina meeletu, seltsinatsel õõjel nõu-takse sinu hing sinult ära; aga kellele saab see, mis sa oled kofku pannud?“

Need, kes nüüd lamawad siin üksteise kõrwal, ei tahtnud elus midagi teada üksteisest, sest ühel oli parem rietus, juurem korter ja isjetulek. Ühed ütlesid ka, et nende esiwanemad on olnud paremad inimesed; aga ma tean, need on olnud puha wäesed patuseid. Ühel minu wennasurnuajal, kus magawad Jakobilapsed, seisab wärawa kohal: „Eks meil ole üks Issa?“ Miks siis teie inimesed armastate üksteist nii wähe?

Sa nüüd tule kaaja, ma tahan näidata sulle mõningaid haudu. Waata, iga kingas siialdab inimeje jäänujeid, kellel oli palju soowe ja lootusi, samapalju kannatust ja rõõmu, nagu on sinugi süda-mes. Nagu sina, on ka nemad sapistanud oma elu wäikeste kibedustega. Nad peaaegu armasid, et nende wäikejed mured kestawad üle jurna. Teie, inimesed, annate mõõduwale liig juure wäärtuse, muidu te nõuaksite kõigepealt Jumala riigi jä-rele ja saaksite teada, nagu jaid teada kõik minu rüpes magajad, et ainult üht on tõesti waja, ni-melt hoolitseja oma hingeõnnistuse eest, pühendada end Jumalale, ja muu eest hoolitseb juba Jumal. Sga hauakünka juures nuteti südamest wõi leinati wiisakusest, ja siis läksid leinajad koju. Nad unusta-sid surnuajale, elasid niijama meeletult edasi, kuni ka neid ettewalmistamata ja lepitamata karti siia oma armiate poolt.

Sa oled rõõmus, et hauad on korras ja kenasti kaunistatud. Lilledel hull teeb surnuajale lilleajaks. Aga tea, iga lill on surnu wastu waitne palwe andestamise järele. Järelejäänud tunnewad, kuis nad surnu eluajal on olnud kitsid armastuskillede

„Olge ikka rõõmsad.“ 1. Tessal. 5,16.

Rõõm. Kas pole see mitte võõras mõiste meieaja inimesele! Oleme harjunud nägema kurbust, nuttu, leina. Ja pole nagu põhjustki rõõmus olla. Elu on karm. Ta esitab inimesele ülepääsmatuid raskusi. Ja kui need ümbritsevad sind nagu mäed ja sa ei ulata ülegi vaatama, mille üle peaksid siis rõõmu tundma? Tahtmatult vajub pea longu, tulevad tinarasjed mõtted ja südamesse asub valu. Ei ole rõõmu.

Uga ja tahad tunda rõõmu, tahad maitsta õnne. See on nii hädavajalik ju kurbale, walutavale südamele. Sa lähed otsima. Sulle pakutakse rõõmu asemel lõbu. Sa ei hooli isegi sellest, et pead maksma raha. Kui aga saaks rõõmus olla! Saaks peletada kurbad mõtted, saaks unustada mure. Sa naerad, naerad võib-olla liigagi, aga sa pole rõõmus. Lõbu ei ole rõõm. Võib olla juu naerab, aga süda nutab, tahab lõhkeda. Ei ole rõõmu põhjust.

Kui südames asub midagi ilusat, sütitavat, jäädavat, siis alles on põhjus olla rõõmus. Smelik, kuis suur apostel võis öelda: „Olge ikka rõõmsad“. Ilka rõõmus olla, alati, kõigis olukordades. Jah, isegi siis, kui on haigus, surm silme ees. See võis olla küll suur rõõm, millest rääkis Paulus. Ja kui veel mõelda sellele, et ta pidi kannatama, oli haige ja wangi, ootas iga filmapilk oma surmaotsust. Isegi aheldatult ta võis kirjutada rõõmusõnu ja laulda kiituselaule.

Smelik, jõe igatsus asub rinda, kui sellele sügavamalt mõtleme. Ka meiegi tahaks omada sama rõõmu. Pauluse südames põles tuli, mis heledalt loitis. See ei olnud sunnitud, sil-

mafirjaline naer, waid soojendam südamerõõm. See oli jäädam rõõm, mis haaras, sütitas.

„Olge ikka rõõmsad Jeesandas“, ütleb Paulus edasi. Siin saab ilmsiks rõõmu põhjus. Tema elu oli elu Kristusele. Teisel ütleb ta, et Kristus elab tema sees. Nii asus tema südames rõõm ja rahu. Wajame rõõmu Kristuses.

Elu walmistab inimesele palju pettumusi ja meeleheidet. Siin ongi põhjus, miks puudub rõõm. Elul peab olema eesmärk, lootus. Kristusel on imeline lootus. See lootus ulatab igawikku. Kõik peaksid sellest kinni haarama. „Sest Jumala arm, mis õnnistuse saadab, on ilmunud kõigile inimestele ja juhatab meid, et me peame ära salgama jumalakartmata elu ja ilmalikud himud, ja peame mõistlikult ja õieti ja jumalakartlikult elama sešinatšes maailmas ja ootama õnnist lootust ja suure Jumala, meie õnnistegija Jeesuse Kristuse auilmumist.“

Õnnis lootus. Õnnis, kes sellest kinni haarab. Tal ei tarwitse karta, et tuleks pettumine.

See on ustaw, kes seda on rääkinud. „Uga lootus ei tee meie häbi, sest et Jumala armastus on wälja walatud meie südamesse Piha Waimu läbi.“

Kui lootus asub südames koos armastusega, siis on seal ka rõõm. Alatine rõõm peab läitma uskliku hinge, sest ta ootab õnnist lootust.

Kurbus ja kannatus igapäewases elus on siis kõik nii wäike ja tühine. Siis pole tarwis otsida lõbu, et olla rõõmus. Pole tarwis asjalt oma hinge petta. Siis on endal alati õige sõna, mida öelda kurbadele, et ka neid rõõmustada. Siis paistab hinges päike. Kaowad murepilwed ja walitseb alatine rõõm.

Elu ja surm – järg.

poolest. Miiid tahawad nad jeda tajuda surmise. Kuid jee on asjata, liig hilja. Sa ei wõi lillekimbuga teha halba heaks; surmu wõttis sinu waljuse endaga hauda. Sina, kes ja lastsid kannatada puudust oma wana isa ja nõrka ema, ja murdsid nende südame oma jumalawallatu eluga, ei wõi enam hauakivi ja pärgade läbi taotada tehtud ülekohut. Teie, elawad, mõtelge kord kõsifelt, et pole enam kangel aeg, kus teidki lahutab wiimne lahkimine. Tehke weel head üksteisele, rääkige sõbralikke sõnu ja kuivatage pijarahid.

Ja miiid õpi furnuacia keelt. See on sõbralik ja südamlilik. Roe tollelt hauakivilt: „Siin hingab minu südamest armastatud abikaasa ja meie hea ema“. Armas sõber, arwad sa, et jelles perekonnas räägiti alati nii sõbralikult? Kuis küll furnu-

acia keel erineb teie kodusest keelest! Seal magab „ustawalt hoolitseja“ abikaasa ja isa. Sina wäst ei usu jeda, aga siiski tuli leinajale jee äratundmine alles uinunu puusjargi juures. Seal hiriab hauakivi: „Armastus ei wäsi iial ära!“ — ja siiski polnud ta weel alanudki jelle uinuja elus. Waesed inimesed, kes teie alles wiimisel lahkimistunnil tunnete oma armastust!

Ja waata, jeal ristil hiilgab uskliku hinge terwitusena lausje: „Ma tean, et minu Lunastaja elab!“ Ka find, mu sõber, jaadab warem wõi hiljem leinarong pärašt jeda, kui surm on wajutanud oma pitsjati sinu tööle, igatjustele ja lootustele. See on meie oša. Kuid ära ole jeepärašt kurb, sest meie Lunastaja elab. Temal on wõim wõtta elu ja jeda ka jälle anda. Kuna sinul on weel waid iüirikse aeg, siis pea meeles, kui sa jälle pöördud tagasi rahutusje maailma: „Elage targasti ja pidage aega kalliks!“

ÕIGUSE VÕIT.

E. NEY.

Miksal ja kuidas algas võitlus ülekohtu ja õiguse vahel? Kus sai ta oma alguse? Samaseid küsimusi esitatakse paljude poolt. Me kõik tunneme ülekohtu mõju. Inimese füüsilised ja hingelised kannatused, mis tal tuleb kanda hällist hauani, sunnivad teda otsima lahendust elu kurbmängule. Eõnad — „patt“, „kurjus“, „ülekohtus“ — on tuntud mitte üksi haritud rahvastele, vaid ka metslastele. Kuritegevuse ja vale pidurdamiseks riigid peavad looma ametiasutused, pidama ülal hulgald ametnikud ja kulutama selleks suured summad.

Üks kurjus jaanud oma alguse meie maailmast? Kes võib sellele vastata? Niipalju, kui me tunneme igapäevast elu ja niipalju kui võime tagasi minna ajaloo, leiame ikka deluust ja paha inimeste seas. Kurjuse algust ning headuse ja paha vahelkordade tekkimist ei oska seletada teadus, filosoofia, ajalugu ega mõni teine teadus. Minult Pühakirjas, mis on üliinimlik ilmutus, leiduvad jäljed, mis meid viivad õige seletuse allikale.

Walgustäht muutub pimeduse würstiks.

Patt, samuti võitlus hea ja kurja vahel ei alga meie maailmast. Ilmutamise raamatus, 12. peatükis 7. jalmis seisab: „Sa sõda tõusis taewas“. Peale nähtawa maailma on veel nägemata maailmad. Kristus ütles Pilatuse ees: „Minu riik ei ole mitte seitsinatsest maailmast“. Tal on omegi kuningriik. Siis peab see olema kusagilt teisest kohast.

Elu algus ei ole siin maakeral. Seda peab ka tõeline teadus tunnistama. Jumal lõi Kristuse läbi kõik taewad ja maa. Teist tõenäolist seletust ei jõua keegi anda. Paulus ütleb Kolosuse raamatus esimeses peatükis kuueistkümnendas jalmis: „Sest tema (Kristuse) läbi on kõik loodud, mis taewaste sees ja mis maa peal on, mis nähtaw ja nägemata on, olgu aujärjed, olgu walitused, olgu würstiriigid, olgu wallad, kõik on tema läbi ja temale loodud.“ Sellest kirjakohtast selgub, et on nähtawad ja nähtamatud wäed ja võimud ja et väljaspool meie maailma on Jumalal tema loodud olewused. Pühakiri räägib inglitest, waimudest ja taewastest olewustest. Nad olid loodud enne kui meie maailm, sest meie maailma loomisel teised loodolewused hõiskasid juba kaasa, nagu seda teatab Jumal Hiibile. Hiob 38, 4—7.

Jumala walitus on rajatud õigusele ja armastusele. Sõnakuulelikkus ja koostõla walitjes terwes maailmade kogus, kuni ühel päewal tekkis

ühes taewases olewuses rahulolematuse, uhkuse ja kadeduse mõte. See olewus oli Jumala läheduses juures aus wiibim ja seaduselaeka kaant katja keerub. Tema seisuforda, langust ja edaspidiist jaatust kirjeldawad prohwetid, kusjuures nad kujutawad teda mitmesuguste kuningate nimetuste all. Prohwet Jeesaja ütleb neljateistkümnendas peatükis jalmid kaksteist kuni neliteist: „Kuidas oled Sa heljas koidutäht taewast maha langenud? Kuidas oled Sa maha raiutud, kes ja paganate ülemad wõimetumaks tegid? Aga sina mõtlesid oma südames: Ma tahan üles minna taewa, üle Jumala tähtede tahan ma oma aujärje tõsta, ja istuda koguduse mäe peal põhja pool. Ma tahan üles kõrgema palju pilwe paika, ja ennast kõigekõrgema jarnatseks teha.“

Seisielis kahetümne kaheljas peatükis alates jalmiga 11. kuni 19. jalmi leiame tema languse veel täpsemalt kirjeldatud olewat. Meist kirjakohtadest ilmneb, et Lutsifer wõi heljas koidutäht muutus uhkeks selles aus, mis Jumal talle annud. Ta jüda sai ülbeks. Ta polnud rahul talle antud seisukohtaga, waid tahtis tõusta üle Jumala, tähtede, j. o. walitust teiste üle endale wõtta, ja saada kõigekõrgema jarnatseks, sellega nõudes enesele au ja nime, mis kuulus Kristusele, Jumala Pojale.

Sellega ta ajus sõnakuulmatuse ja mäsuteele, tõmmates endaga kaasa ka osa taewastest olewustest. Ta ei jäänud seisma tõesse. (Johannes, 44). Müüid pidi taewa Majesteet ta kõrwaldama oma Pühalt mäelt ja seniselt kohalt. Sellega leidis ajat tema esimene langus.

Jumal ei tahtnud teda kohe häwitada, kuigi tal oli selleks õigus ja wõim. Patu algus ja jalapäraus ja kolekus oleks jäänud selgitamata. Ta oli küllwanud ka teiste jüdametesje kahkluse ja kawalusejeemet. Tema plaanid ja jüüdistused Jumala wastu polnud jaanud veel kõigile awalikuks. Kurjus pidi jaama küpsjeks. Mäised wõimud ei karista alati kohe isikuid, kes ajuwad ülekohtu- ja mäsuteele, waid lastakse oma tegewust seni arendada, kuni olemas küllaldajelt selgeid tõendusj nende tegewusest, mis wõimaldaks erapooletu otjuse tegemise ja annaks kõigile pealtwaatajatele selge pildi jüü suurusest ja kohtuotjuse õiglusest.

Jumal ei sunni wägiwaldjelt end teenima. Minult wabast tahtest ja armastusest tingitud teenistus on talle wastuwõetaw. Seepärast ta ei

saanud ka saatanaat sundida, waid laskis teda minna oma walituid teed. Tema edaspidine tegewus pidi paljastama tema iseloomu ja ükskord tooma õige karistuse.

Wäljaheitmine.

Saatan ehitas ära esimese inimpaari ja nende patulangemise läbi ta jai neid oma wõimusesse ja teenistusse. Sellega oli ta ühtlasi maailmawalitseja. Kõik inimsugu sattus ühe sõnakuulmatu läbi patu ja saatana meelewalla alla. Inimene endal polnud ühtki teed wäljapääsuks jellest hirmjast seisukorrast. Teda ootas ees häda ja hukatus.

Äralangenud ja hukkuwat maailma tuli päästma Kristus. Teda ajas jelleks kaastunne ja armastus. Kõik taewa au maha jättes ja inimese liha enesele wõttes ta tahtis oma õige eluga ja abiga waenlast liina ja inimest Issa juure tagasi wiia. Ta pidi üles wõtma selle wõitluse, mille esimene Adam kaotusega pooleli jättis.

Ilmutamise raamatu kaheteistkümnenda peatüki esimeses osas näidatakse, kuidas saatan tahtis Nooma wõimu läbi häwitada poeglapse Jeesuse. Kristus tuli kihistama peaehtitaja plaane, seepärast on arusaadaw, miks wiimane seisus sarnase wiisaga ta wastu. Jeesus ei wõtnud oma elus kordagi kuulda waenlase nõuannet, isegi kõige juuremad kiwatused kõrwes ta tõrjus edukalt tagasi. Muid jäi saatana järelle veel ainus piirne Jumala plaani nurja ajamiseks: Ta pidi Kristuse tapma.

Kristuse weata maine elu, mida saatan tahtis saada oma mõju alla, ja tema häbitaw ristisurm paljastasid saatana plaanid ning ta rikunud iseloomu. Kristus polnud teinud kellelegi kahju ega ära teeninud surma. Keegi ei wõinud näidata tema peale süüd. Ta oli teinud ainult head. Minult kadetus ja põhjuseta meeletu wiha wõisid tulla toime jellest hirmjate teoga, mis ette wõeti tema kallal. Wana madu oli inimesed pimestanud ja nad üles kihutanud. Erapooletud pealtwaatajad pidid muid olema selgusel, et langenud ingli süüdistused Jumala walituse mahategemiseks on alusetud. Jeesus, kes tuli Issa ilmutama, oli täis armastust ja ohwerdas end inimsoo heaks; ta wastane näitas üles wiha ja häwitust.

Jeesust, kes polnud ise pattu teinud, surm ei saanud kinni hoida; ta tuli hauast wälja kui wõitja kurjuse ja surma üle. Tema surm ja ülestõusmine olid ühtlasi saatanaile lõpliku saatus määramiseks. Ta heideti pärast Jeesuse taewami-

nemist taewast wälja ühes oma inglitega. Johannes ilmutamise raamatu kaheteistkümnendas peatükis, alates seitsmenda salmiga, kirjeldatakse seda wõitlust ja tagajärgi järgnevalt: „Sa sõda tõusis taewas: Mikael ja tema inglid sõdisid lendama maa wastu, ja lendaw madu sõdis ja tema inglid. Sa nad ei saanud wõimust ja nende aset ei leitud mitte enam taewast. Sa suur lendaw madu heideti wälja, wana madu, keda hiiitakse kuradiks ja saatanaiks, kes kõik ilmamaad ehitab, teda heideti maa peale, ja tema inglid heideti maha temaga“.

See wõitlus oli taewas, nagu eelpool olewatest salmidest selgub, pärast poeglapse Jumala aujärje juure wõtmist, s. o. Jeesuse taewaminemist.

Maa peal wiibides Kristus nägi seda aega ette ja ütles prohwetlikkude sõnadega: „Ma nägin saatana walguna taewast maha langemat“. Luuk. 10, 18.

Kes on see Mikael, kellega tuleb wanal maal sõdida? Et tal on oma inglid, siis ta on nende pea wõi würest. Teises kohas nimetatakse ta peangel Mikaeliks (Juda 9). Peangel on aga Pühakirja põhjal Kristus ise. Teda on Jumal seadnud üle teiste inglite ja ta tuleb peingli häälega maailma peale kohut mõistma. Ebrea 1, 4, 5; 1. Tessal. 4, 16.

Jeesuse ülestõusmiseni ja taewaminemiseni oli saatana veel wõimalus taewas käia. Siioobi loost leiame, et ta ilmub ühes teiste taewaste olewustega Jumala ette ja teatab, et ta on käinud maad sinna ja tänna läbi vaatamas. Ühtlasi ta hakkab Siioobi peale kaebama, jellest piinudes waita, et ükski ei jaks teenida Jumalat. Saatana walewäidete ümberlükkamiseks ja Siioobi usu läbiatsumises antakse waga mees ta wõimusesse.

Kui Kristus on oma misjoni maa peal lõpetanud ja wõiduwürstina läheb taewa, siis tõuseb sõda taewas. Saatan on näidanud oma tõsist palet, tal pole enam õigust taewas wiibimiseks. Ta heidetakse wälja maa peale. Taewas on wabanenud wendade pealekaebajast. Rahutule tekitaja on kõrwaldatud. Taewastes kodades walitseb jällegi selgus, koostõla ja rahu. Mäherdune õnn!

Wõitluse lõppwaatus järgneb. Maa peal mängitakse patudraama wiimne waatus. Siin tahab teda ka teenitud pall. See wõilus haarab kõiki inimesi. Ta on jõudmas lõpule. „Säda neile, kes elawad maa ja mere peal, sest et kurat on teie juure maha tulnud“, kuuleb Johannes ühe hääle taewast ütlewat. Näib, et wõitlus saatana ja inimeste wahel ei ole tasawägine. Kuid seal on lohutus prohwetli sõnas: „Nad on teda ära wõitnud!“ Sellest wõitlusest ja Kristuse poolehoidjate wõidust loeme järgnevas numbris.

Laste nurk

Tädi eeskuju.

„Tädi,“ hüüdis Leeni, „ütles, kuidas ja juudad nii enda üle valitsejeda?“

Tädi istus akna ees toolil ja kudus sukka. Ta vaatas naeratades üles Leenile ja küsis: „Mis ja selle küsimuse all mõtled?“

Leeni vastas: „Kuidas ja võid olla nii kannatlik, kui sulle paha tehakse või pahu sõnu öeldakse. Ma alles täna kuulsin, mis naabri julane sulle ütles. Ta eile väike Peeter paiskas nurga sinu käsitöökastikele ja ja ei pahandanudki selle üle, vaid olid tema vastu veel lahke pealegi. Kas ja sellisel juhul ei tunne endas mingit patitsust? Ma ei suuda siis kuidagi rahule jääda, kui keegi mulle paha teeb. Sõnad otse patitsevad huultel.“

„Sa oled alles noor,“ vastas tädi, „ega mõista veel kõike elus. Ka sina pead õppima — ja jeda oma iseloomu õilistamise ja terwishoiu pärast —, et parem on andestada kui vihastada. Ja see polegi alati nii raske. On päris huvitav tunda, kuidas mõnikord ka „täjane koostmine pöörab viha tagasi“.“

„Kuidas jee küll võib võimalik olla,“ ütles Leeni ja naeratas salapäraselt. „Ma püüan pidada jeda meeles ja teha katset mitte vihastada.“

Tal ei tarwitsenudki jeda juhust oodata kaua, vaid jee ajines temale samal päewal, jee pärast ka pisut ootamatult. Tullis tädi juurest, ta nägi eemalt üht väikest tütarlast jooksmas temale vastu. See oli tema alatine mängukaaslane Ellen. „Hallo“, hüüdis Leeni rõõmsalt ja andis temale käega märku. Ellen jäi paigale ega wastaanud midagi. Ta oli teinud kätti Leeni nuku ja tuli jellest teatama. Hoides käes kättist nukku, ta laskis norgu oma pea ja ütles täja: „Leeni, ma tegin kätti sinu nukku. Mul on väga kahju . . ., ma ei teinud jeda meeleaga.“ Ta jäi wait ja ootas, milal Leeni hakkab pahandama, nii kui jee harilikult ifka olnud.

Leeni, nähes Elleni käes oma nukku, ja veel kättisena, ei saanud korraga sõnagi juust. Ta waatas juuri filmi kord Leenile, kord kättisele nukule. Werit tungis talle pähe ja põjised õhetasid ärewusejt.

Seda nähes ka Ellen jäi veel tõsisemaks ja ka tema põjised muutusid punaseks. Kuna ta ei saanud Leenilt oma awameelse tunnistuse peale kobe wastust, siis ta mõtles, et Leeni hakkab iseäralise hoo-ga riidlema. Seal nad nüüd olid ja sejsid tummadena wastastifttu, ifks enam ärewuses, kui teine. „Oleks jee mõni muu asi olnud,“ ütles Leeni en-

damisjt, „siis ei oleks mul jellest kahju, aga jee on ju minu armsaim nukk!“ Ja jälle tundus midagi patitsewat rinnus, mis tahtis wäljenduda huultel kaudu.

Kuid siis kostis temale uuesti kõrwu ütetus: „Mul on väga kahju . . ., ma ei teinud jeda meeleaga.“

Wähehaawal punetus hakkas lahkuma Leeni otjaesijelt; ta juunurgad tõmbusid kõrgemale ja tujane nägu lõi naerule. Tal tuli meele tädi ütetus, et „täjane koostmine pöörab ära wiha“. Tädil oli õigus. Nüüd oli jee ka temale selgeks saanud.

Ellen, nähes Leeni näol muutust, muutus ka korraga rõõmsaks. „Kas ja siis minuga ei riidlegi?“ küsis ta imestunult.

„Ei, ma ei saa enam,“ vastas Leeni. „Sinu alandlik ülespidamine tegi jelle võimatuks.“ Nad kaelustasid ifksteist kaua ja töotasid tulewifus kõif omawahel ettetulewad asjad lahendada heaga.

Hoides käes kättist nukku . . .

Terwishoid

Näljutamistest.

Mõistlik näljutamine pole kahjulik, vaid harilikult heategew nii kehale kui ka waimule. Kuid enne kui me wõime end näljutada mõistlikult ja tulutoowalt, peame teadma, mis on näljutamise otstarb, millal seda alata, kuidas jatkata ja millal ja kuidas lõpetada.

Tegelikult kõik terwed olemused wõiwad tagajärjekalt näljida.

Et olla terve, selleks me ei pea wõtma arwesse mitte ainult toiduaineid, mis annawad kehale küttematerjali ja energiat ning asendawad korralikult tarwitatud tagawara, vaid igapäew peame saama lahti ka selle tagajärjel tekivatest jäänustest.

Sel ajal kui seedimine, laialivalgumine ja kohanemine on käimas, mis on mõne tunni jookjul pärast sööki, on mürgiste jäänuste wäljaheitmisel tühine osa, eriti niipalju kui see puudutab soolte teed. Kuid kui seedimise ülesanne on lõpetatud, siis on ülewõim wäljaheitmisfunktsioonil, ja neil tundidel keha teeb kodust puhastustööd, mis on ettevalmistuseks järgmise päewa tegewusele.

Dõsistel tundidel loodus teeb kõik, mis wõimalik, et kehaline maja oleks korras uueks päewaks. Kui see on teostatud, siis ärkame hommikul mõnutunde ja wärskusega, ning see paneb meid teadma, et elu on tõesti wäärt elada. Säärane ideaalne seisutord on olemas ainult siis, kui me nõutud määral keha warustame kütte- ja ehitusmaterjaliga. Ka teised terwishõidused — korralik puhkus, liigutused, wärste õhk, päikese- ja waimne tegewus — peawad olema loostkõlas looduseseadustega. Need seadused on selleks, et me saaksime olla terwed. Terwise tagasiisaamiseks on waja parandada füüsilised ja waimsed harjumused, mis talistawad tegewust. Loodus teeb ülejäänud osa, ja ta teeb seda hästi.

Mõistlik näljutamine on mõjuw looduseaitamine terve keha korrahoidmiseks, — koduse puhastustöö kiirustamise wahendiks. Enamjagu haigusi tuleb ette kehas, mis on ebapuhas, teiste sõnadega — laetud eristamata jäänustega.

Mida mürgisem on organism, seda enam ta kannatab näljutamise alul. Mürgistatud inimese näljutama hakkamisel tulewad peagi ilmsiks wastumürgistuse sümptoomid (tundemärgid). Rõgemused on näidanud, et kõige esiteks esineb peawalu ja nõrkustunne. Ükski neist ei teki põhjusel, et keha wajab toitu, waid et liig hea toidu wõi aastate jookjul kehasse kantud kahjulikkude

ainete tagajärjel tekkinud mürgised jäänused on ettevalmistusel wäljaheitmisele.

Kõige lihtsam näljutamine, mis mingil tingimisel ei tee kahju, on loobumine söögist igal söömaajal, kui pole just nalga. Mõne söömaaja wahelajätmisega lahutusorganitel on olnud küllaldaselt aega mürgistest jäänustest wabanemiseks.

Söögiisu puudumine on harilikult märguandeks, et näljutamine on kohane. Kui keha pole wäga mürgistatud, siis kolme kuni kuue söömaaja wahelajätmine teeb söögiisu tagasiisaamiseks enam kui selleks määratud rohud.

Täieline näljutamine, hoidudes söökidest ja juues ainult wett, pole harilikult parem kui osaline näljutamine. Osalise näljutamise all mõistame söögikorda, mis on piiratud puuwiljadega wõi nende mahladega. Puuwiljamahladel on kõige suurem mõju.

Ühikene ja osaline näljutamine on harilikult kasulik siis, kui tunneme end kurnatud ja halvasti nii waimset kui ka füüsiliselt.

Näljutamise ajal on oluline, et pärastwol uhutaks igapäew wõi parem kaks korda päewas jaheda klistiiriga. Põhjus, miks see on nii tähtis, on see, et keha mürgid on aetud gastrointestinaalseks trakti (mao ja soolte tee) suurel määral, ja kuna pole toidujääki nende edasitõukamiseks, siis on seal tõsine tagasiwalgumise hädadoht, kui neid ei uhutaks wälja klistiiri abil.

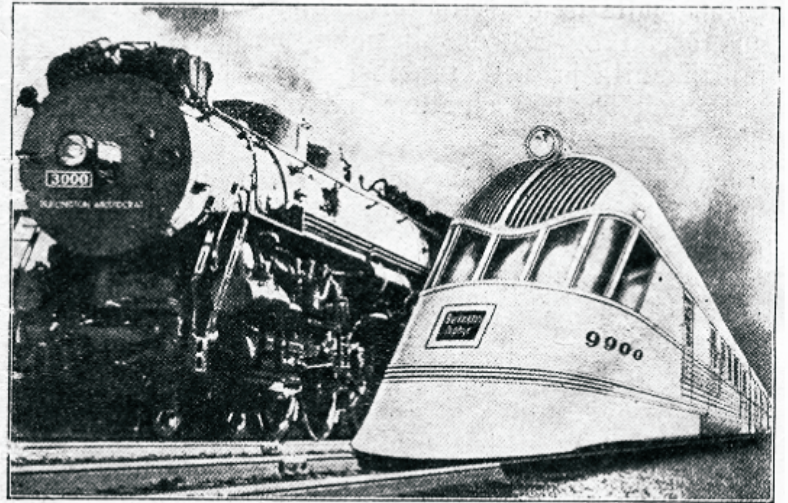
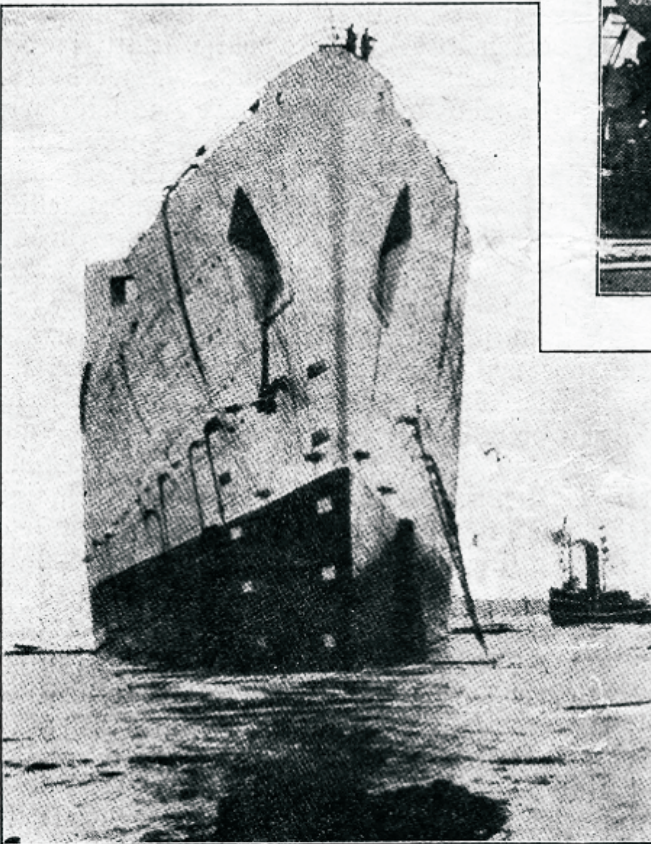
Näa pikkust, millal näljutamist wõib teha kasulikult, wõib otjustada ainult oma seisukorra teadmise põhjal. Nädalapikkust wõi kauemat näljutamist ei peaks pidama katse otstarbel, et näha, mis juhtub, olgugi et paljudel juhtudel selline puuwiljamahlagana näljutamine on teatawa wäärtusega, sest wõiwad tulla ette nähted, mis wõiwad teha kahju wõi hirmutada algajad.

Kui näljutamine pole olnud midagi muud, kui ühe wõi kahe söömaaja wahelajätmine, siis wõib seda lõpetada mõne lihtja, kergesti seeditawa toidu söömisega; kuid kui see on kestnud nädala wõi rohkem, siis peab selle katkestama ettevaatlikult. Kuna me ei soowita algajale sellist näljutamist ilma arstliku järelewaatusega, siis pole siin waja ka harutada selle lõpetamise üksikasju.

Näljutamise läbi saadud kasude kokkuarwamisel wõime ütelda, et see wõimaldab seedimisorganitele sagedasti wäga wajaliku puhkuse; ühtlasi see annab kehale wõimaluse anda ära tagawaraks kogunenud mürgised jäänused, ja — mis sealjuures on kõige parem — see ergutab ja wirgutab waimu ja seega teeb elu elamiswäärseks.

Dr. S. Tassler.

Jugoslaavia 11-aastane tuingas Peeter II, kes Aleksandri surma puhul määrati troonile. Tema täisealises saamiseni valitseb riiki regentide nõulogu. — Lindberghi beebi, talle rõõvimine ja hukkumine tegi ärevats terwelt lats maailmajagu. Nüüd tabati mõrvar. — Maailma suurim laev valmis hiljuti. Wettelastmisel Inglise tuinganna ristis selle oma nimega, „Queen Mary”. Eõitu wõetasse alles aasta pärast. Ookeanihiiglane on suur 73.000 tonni. — Rats moodsat rongi Ameerikas. Wafatul näeme weduri „Aristocrat”, mis oli üllatus maailmanäitusel Chicagos 1933. a. Paremal on ideaalseim rong, uusim tüüp, ehitatud käesolewal aastal. Oma terguise tõttu, valmistatud alumiiniumist, arendab suure kiituse.

„Meie Aeg” ilmub kord kuus S. P. Ahtu. v. Eesti Liidu väljaandel. Toimetus ja talitus Tallinnas, Merepuiestee 14-a. Tel. 309-41. Wastulatu toimetaja: M. Wärengrub. Abitoimetaja: S. Pilt. Hind: aastaks 2 krooni, poolaastaks 1 kroon 10 senti, üllitnumber 20 senti. Tellimine kõigist postiasutustest.